

'Zonde om het christe

...Waar was de christelijke Hugo Borst, vroeg lector Simon Polinder zich de afgelopen jaren af.

...Hij leidde een onderzoek naar de rol van het christelijk geloof in het sterk veranderde zorglandschap.

Simon Polinder

► EDE

De zorgsector heeft de afgelopen jaren grote veranderingen ondergaan. Steeds minder wordt de zorg in instellingen verleend en steeds vaker bij de mensen thuis. Dat heeft consequenties voor christelijke zorgorganisaties. 'De verzuilde organisatiestructuur werkt in veel gevallen niet meer', zegt Simon Polinder, associate lector christelijke professie aan de Christelijke Hogeschool Ede, mede namens de Lelie Zorggroep. 'Zorgverleners werken samen met diverse andere professionals in de wijk en de cliëntengroep wordt steeds diverser. Je kunt als instelling dan niet meer zo makkelijk zeggen: "Dit zijn onze regels".'

Polinder presenteert vrijdag een boek over christelijke zorg in deze nieuwe context. 'Het zou zonde zijn de christelijke inspiratie los te laten', vindt hij. 'Het gaat om een lange traditie die de zorg veel goeds heeft gebracht. Kijk bijvoorbeeld naar hospices. Die zijn vanuit christelijk initiatief ontstaan.'

Ziet u in de christelijke zorg verlegenheid met het geloof?

'Vanuit het lectoraat hebben we veel interviews gedaan met mensen die in

Ouderen in zorgcentrum Atrium in Rotterdam. 'Iedereen is van elkaar afhankelijk. Per moment verschilt het wie wie helpt.'

de zorg werken. Op persoonlijk niveau kunnen professionals vaak nog wel uitleggen wat de christelijke inspiratie voor hen betekent. Op het niveau van de zorgpraktijk vinden ze dat lastig. Meestal noemen ze momenten dat ze een extra mijl zijn gegaan, dat ze een geestelijk gesprek hadden met een cliënt, of bijvoorbeeld hebben gebeden. Dat hoort er zeker bij, maar mijn oproep is het ook te zoeken in de dagelijkse zorg. Dat mensen voor elkaar zorgen is groots genoeg, het is een diep christelijke activiteit.'

Waarin onderscheidt een christelijke zorginstelling zich dan van een niet-christelijke?

'Wij leveren in ons boek juist kritiek op de neiging dat onderscheid te willen maken. Misschien hebben we die behoefte zelf in de hand gewerkt, door onvoldoende te beseffen dat zorg in zichzelf al een wonderlijk iets is. Dan ga je vanzelf de nadruk leggen op dat plusje. Als je niet uitkijkt, verschraaft het christelijke dan tot profane zijn of tot bepaalde rituelen. Dat is echt te weinig en het inspireert mensen ook niet.'

lijke in de zorg op te geven'

In een niet-christelijk verpleeghuis kan dus christelijke zorg worden verleend?

'Jazeker, we hebben niet het alleenrecht op christelijke zorg. Voor christenen die daar werken kan dat besef ontspannend zijn. Maar ook christelijke instellingen kan het ontspanning geven. Het hangt niet helemaal van hen af. Tegelijk vind ik dat christelijke instellingen de verantwoordelijkheid hebben om die eigen traditie expliciet in te brengen, juist omdat die aan de basis heeft gestaan van zoveel goede zorg. Het kan een mooi

licht op ons pad geven als we op de zorg blijven reflecteren vanuit de verhalen van het christelijk geloof. Het is onnodig dat overboord te zeten.'

Is die christelijke reflectie vooral bedoeld voor de eigen organisatie?

'Nee, je hebt als maatschappelijke organisatie een verantwoordelijkheid voor de zorg als geheel. "Corporate burgerschap" noemen wij dat in ons boek. Als je erkent dat ook elders christelijke zorg wordt verleend, mag je je ermee bemoeien als je denkt dat

ergens het mens-zijn wordt geschonden.'

Dus christelijke zorgorganisaties moeten meedoen in de discussie die schrijver Hugo Borst aanzwengelde over problemen als te weinig handen aan het bed?

'Ik heb verschillende keren aan zorgbestuurders gevraagd: waar was de christelijke Hugo Borst? Het is prima dat hij het doet, maar waarom hebben wij met onze rijke traditie dit punt niet aanhangig gemaakt? We kunnen niet zeggen dat dit bij ons

niet speelde. De vraag is of we de luiken open hebben, of we ons voldoende maatschappelijk verantwoordelijk voelen en daarin zelfs leidend kunnen zijn.'

U maakt onderscheid tussen een liberale en een christelijke visie op zorg. Wat is het verschil?

'In het boek introduceren wij het begrip zorgzaam burgerschap als kritiek op het liberale model. In dat dominante model heb je aan de ene kant afhankelijk, zorgbehoeftige mensen en aan de andere kant de zelfredzame mensen. Professionals helpen die zorgbehoeftigen. Dat model klopt niet. Iedereen is van elkaar afhankelijk. Per moment verschilt het wie wie helpt. Soms gebeurt het door een professional, soms van burger tot burger. Mijn vrouw is geriatr. Ik heb vaak meegemaakt dat zij thuis kwam en zeer bemoedigd was door wat een patiënt tegen haar had gezegd. We zijn fundamenteel op elkaar aangewezen. Denken in termen van burgerschap kan de zorg verder helpen. Het is voor iedereen te begrijpen en christenen kunnen daar prima in stappen.'

Stel dat ik een zorginstelling zoek voor een geliefde, waar zou ik dan op moeten letten?

'Ik denk dat je dat kunt vergelijken met het zoeken van een school voor je kind. Je kijkt eerst in de buurt, want mensen leven al in een context en netwerk. Ze willen bijvoorbeeld verbonden blijven met hun kerkelijke gemeente. Vervolgens zou ik kijken of een instelling een visie heeft op zorg. Ze kan zich wel christelijk noemen, maar dat moet ook iets betekenen en zichtbaar worden in de zorgpraktijk. Als bijvoorbeeld iemand gaat dementeren, is hij ultiem kwetsbaar. Dan val je vaak terug op oude teksten of rituelen, misschien wel de Statenvertaling. Heeft een organisatie en haar personeel die sensitiviteit? Je moet daarin ook je eigen verantwoordelijkheid nemen als toekomstige burger van deze zorginstelling. Als jij aan de voordeur vertelt wat je belangrijk vindt, kan een organisatie daarmee aan de slag.'

►► N.a.v. Simon Polinder en Bart Cusveller (red.), *Christelijke zorg. Professioneel, praktijk en organisatie*. Uitg. Groen, Heerenveen 2019.